

Govor staroste Zveze slovanskega sokolstva dr. Bukovskega

na slovanskem večeru dne 4. februarja 1937 na Taboru

Sestre in bratje!

Pozdravljam vas z radostno vzvalovanim srcem, saj mi je s svojim pozdravom sporočiti tudi zagotovilo verne in čiste ljubezni, ki je ne goji za jugoslovanski narod samo sokolstvo, ampak ves češkoslovaški narod.

V tem trenutku delovne skupnosti src in misli čutim in vem, da vodi nas vse čisto ista misel, ki nas veličastno dviga nad vsakdanjostjo in nam daje neprestano nove svežosti in moči za ustvarjanje boljšega, svobodnega in kulturnega življenja, če bomo tako trdno združeni in disciplinirani z močjo Tyrševega sokolstva.

Kot Sokoli se dobro zavedamo, da ne živimo samo zase, ampak da smo dolžni svojim prednikom, da nadaljujemo njih narodno in človečansko delo, pa da smo moralno odgovorni tudi svojim potomcem za vrednost in uspehe našega poštenega dela in življenjskega stremljenja.

S ponosom in z vsem svojim bistvom se posvečujemo tej častni nalogi in hočemo, da se z vsemi svojimi sposobnostmi in silami borimo za narodne in človečanske pravice, za resnico, pravdo in svobodo.

Pri tem nam neprestano silijo v spomin žalostna preteklost, kako so Slovani v svojem zgodovinskem razvoju usodno grešili, kadarkoli so se naslanjali bolj na tujo pomoč kakor na svoje složne moči, kadarkoli so se ubijali z notranjimi spori, nikar da bi se disciplinirano zedinjevali, in kadarkoli so propadali v neodločnosti in v brezdelnem pričakovanju, nikar da bi delali za uresničenje enotne, trdne in neumorne volje. Vselej so to plačali s svojo narodno svobodo, a mnogi tudi z življenjem.

Nečemo, da bi se še kdaj povrnilo v zgodovini naših narodov posledice znane slovanske nesloge, razdvojenosti in notranje nediscipline.

Zato vzgajamo nove rodove v sokolski atmosferi, v kateri vodi ustvarjalna ljubezen vse bitje v njegovem telesnem, duševnem in moralnem bistvu k zdravemu in skladnemu razvoju in v kateri dozoreva vsak posameznik v plemeniti tekmi z ostalimi svojimi silami in z lastnim naporom v izpopolnjen in trden značaj. V iskrenem sokolskem krogu se učimo s prosvetljenim srcem najlepšega čustva, v katerem se človek odlikuje s čisto in zvesto bratsko ljubeznijo. Učimo se spoznavati in se vse svoje žive dni boriti za resnico in pravico, od svojega članstva pa zahtevamo odločnih dejanj, ne puhlih besed, in kadar je treba, tudi žrtvovanja za domovino in za narod.

Tako pa lahko vzgaja samo sokolstvo, v katerem odloča ljubezen in v katerem usmerja jeklena volja vse k skupnemu vsenarodnemu smotru z veličastno močjo moralnih sil.

Sokolstvo ima te pogoje in zato rasejo v njem iz majhnih začetkov velika dela. S telesnim oblikovanjem osvajamo polagoma tudi notranja človeška čustva in vse žive osnove človeka.

Pri mladini in pri zrelih ljudeh negujemo zdravo krepitev. S smotrno valbo in s postopno vzgojo delamo telesa gibčna, močna in vztrajna. Pri vsem tem se pa zavedamo, da je telo v človeškem življenju samo materialni posrednik in da ne more in ne sme vladati nad človekom. Dobro se zavedamo, da se v telesu tem dalje in popolneje lahko pojavljajo moralne in duševne moči človeka, čim dlje je telo zdravo, sveže, gibčno in krepko.

Za tem v bistvu tudi stremimo, ker vemo, da dajo šele globoka čustva in moralne zveze življenju posameznika pravi človeški smisel in da se človek šele z njimi uvršča kot polnovredna enota v živi družabni ustroj. Zato sokolska vzgoja tudi ne gleda samo na telovadno izurjenost, ampak deluje hkrati tudi s telovadbo in z vplivi idejne in družabne miselnosti na vse edinice v človeškem bitju, jih enakomerno razvija in harmonizira vso osebnost vsakega posameznika v zavedno disciplinirano celoto, ki jo ravna močna in trdna volja.

Spočetka res ni lahko prisiliti telo na delo, ki je neprijetno, neugodno, utrudljivo, in zmagati nazadnje le s svojo voljo, ki je odločila to ravnanje pod vplivom višjih koristi.

Še težje je pa naučiti vsakega posameznika, da podredi svoje sebične želje pravici in blaginji drugih, ga naučiti, da se odreka, žrtvuje, častno in nesebično deluje, ga naučiti, da se pokorava višjim koristim celote, domovine in naroda, tudi kadar vidi, da je to v njegovo gmotno škodo.

Če se človek tako uči brzdati svoje telo z moralnimi in duševnimi nagibi, pomeni to, da rase iz divje živali v resničnega človeka, da se otresa vpliva nizkih nagonov in da osvaja polagoma uravnavanje svojega življenja z lastnim, zavestnim in hotenim delom, da se polagoma oddaljuje od nemoči in podrejenosti k svobodnemu, neodvisnemu in samostojnemu delovanju.

V sokolstvu gojimo torej veliko več kakor golo telovadbo, ker vzgajamo vsega človeka, ga učimo, da zna samega sebe krotiti in da postane discipliniran, preobrazujemo ga v popoln in kremenit značaj.

V tem delu pripravljamo cela pokolenja, s temi lastnostmi opremljamo vse sloje našega naroda in ustvarjamo tako polagoma sokolsko zavest v vsem narodu.

Globoki pomen sokolstva je doumela vaša slovanska duša prav tako kakor naša. Vi se oklepate svojega sokolstva z isto toplino kakor mi, vam in nam je Tyrševo sokolstvo popolnoma skupni ideal, ki kaže vsakemu posebej in vsem skupaj jasno in odgovorno nalogo v lastnem narodu, v slovanstvu in v človečanstvu.

In kakor zagotavlja sokolska vzgoja v vsem narodu vsakemu posamezniku odporno zdravje, vsestransko sposobnost in zrelost, tako smo prepričani, da bomo slovanskim narodom s sokolstvom zagotovili tudi višestvo telesa in duha za vesoljno slovanstvo.

Materinski jezik

Govor je čudovit dar božji, ki loči človeka od živali in ga dviga nad naravo, materinščina je pa nekaj vzvišenega in toplega, kar združuje sinove in hčere istega naroda in jim ogreva srce in dušo v skupni ljubezni do domovine. Čudovito moč in toploto materinskega jezika spozna in občuti človek prav šele v tujini, daleč proč od rodne zemlje. Materinščina je kakor svetinja, ki bi jo moral sleherni človek spoštovati, gojiti in, če je treba, tudi do zadnjega diha braniti.

In ker združuje sokolstvo v sebi vsa plemenita stremljenja, ni ena njegovih zadnjih dolžnosti, da varuje to dragoceno svetinjo, ki mora ostati svetla in čista kot kristalni vrecel narodne zavesti.

Na žalost pa glede jezika silno grešimo, nekaj zavestno, še več pa nezavestno. Poglejmo samo malo naše dnevnike, katerih slovenščina je dostikrat naravnost obupna. A tudi marsikateri mesečnik, ki se pač ne more izgovarjati, da za jezikovni pregled ni bilo zadosti časa, piše slovenščino, da bi se človek kar razjokal. Če pojde tako dalje, bo naša lepa slovenščina kaj kmalu samo še neužitna brozga nekakšne «jugoslovanščine», ki ne bo razumljiva ne Slovincu, še veliko manj pa Srbu in Hrvatju.

Nobenemu razumnemu in poštenemu človeku pač ni treba šele dokazovati, da je slovenščina polnovreden jezik, ki ima zlasti v Jugoslaviji vso pravico do obstanka in nadaljnjega razvoja. Da bi z uničenjem slovenskega jezika in kulture jugoslovanska misel in državljanska zavest kaj pridobili, menda tudi ne bo nihče resno trdil.

Enakovrednost slovenščine z drugimi jeziki najlepše dokazuje to, da imamo za vsak pojem svoj izraz, dostikrat celo po več izrazov. Nesreča je samo v tem, da večina ljudi, celo tisti, ki se ukvarjajo s pisanjem, dosti teh izrazov ne poznajo, kar jih zavaja, da podcenjujejo lastni jezik. Toda stopimo samo malo na kmete in poslušajmo z odprtimi ušesi, pa bomo kaj kmalu spoznali, da naš jezik nikakor ni tako reven, kakor je morda marsikdo doslej mislil.

Marsikomu se posebno imenitno zdi, če uporablja čimveč tujk, katerim največkrat niti sam ne ve pravega pomena. Pa se da malone vsaka tujka nadomestiti z dobro, enakopomembno, dostikrat celo boljše domačo besedo. Razložek je po navadi samo v tem, da domačo, četudi morda manj znano ali pa nenavadno besedo vsakdo takoj razume, tujko je pa treba zmerom šele pojasnjevati. Za veliko večino tujk že imamo dobre slovenske izraze, samo poiskati jih moramo, za druge jih bo treba šele napraviti. Edino za tujke, ki so se že vdomačile (na primer: šport, kultura), bi bilo seveda odveč, ko bi kovali nove izraze. Pri tem je tudi puhel izgovor, da ta ali ona domača beseda ne pove natanko tistega, kar tujka, in da je zato ljudje ne bodo prav razumeli. Saj ima vendar sleherna beseda pomen, ki so ji ga dali ljudje. Tudi to nas ne sme motiti, če ima ena in ista beseda po več pomenov, to je pri drugih jezikih prav tako.

Ena največjih napak je prav gotovo to, da večina naših ljudi po nemško misli, ko dela slovenske stavke. Da delajo tako ljudje, ki so hodili v nemške šole in bili vzgojeni v nemškem duhu, je kolikor toliko razumljivo, čudno je pa, da so se tega navzeli tudi ljudje, ki ne znajo niti besedice nemško. Vsak jezik ima svoj način izražanja, ki je zanj značilen. Med slovenščino in nemščino je na primer ta bistveni razložek, da izraža Nемец svoje misli izpred vsega s samostalnikom, ki je zato posebno razvit in prožen, ko uporablja Slovenec predvsem glagol, ki je zato seveda veliko močnejši od nemškega.

Razen tega smo pa jeli po prevratu čisto brez potrebe uporabljati različne srbskohrvatske besede in nadomeščati z njimi prav dobre, največkrat celo boljše slovenske besede.

Seveda pa lahko opazi in občuti vse to in še marsikaj samo človek, ki svoj materinski jezik dobro pozna. Največ krivde na tem, da naši ljudje nimajo zadosti razvitega čuta za jezik, je prav gotovo na šoli, na osnovni, še več pa na srednji. Redki so učitelji slovenščine, ki bi umeli vcepiti svojim gojencem pravo ljubezen do materinščine in jim zlasti vcepiti ne le, kaj smejo zapisati, ampak tudi česa ne smejo. Zato je pa dolžnost vsakega človeka, ki je količkaj hodil v šolo, zlasti pa še Sokola, da se pozneje v življenju še sam uči in izpopolnjuje. Sleherni izmed nas mora pri vsaki priložnosti skrbeti, da sam zmeraj pravilno govori in piše ter da tudi druge na to opozarja. Ogibati se mora zlasti vseh popačenk in nepotrebnih tujk, pri tem pa seveda ne sme pretiravati in zaiti v spakovanje, ki vzame jeziku pristnost in lepoto, človeka pa samo smeši.

P.

Filozofski drobiž

7. Puškinova skrivnost.

Dne 10. februarja 1937 je proslavila vsa kulturna Evropa stoletnico smrti genija, največjega ruskega pesnika in ustanovitelja ruske književnosti, Aleksandra Sergejeviča Puškina (1799—1837), vrstnika za Slovence enako pomembnega pesnika Franceta Prešerna (1800 do 1849). Prvič po svetovni vojni sta si simbolično podali roke ob Puškinovi proslavi stara in nova Rusija. Kulturne in literarne zasluge Puškina so obširno ovrednotili vsi evropski časniki. Nas pa zanima danes le biološka in psihološka stran Puškinovega dela. Posebno zaradi tega, ker je Puškinova osebnost najporaznejše in naravnost uničujoče ovrgla vse tri osnovne dogme nordskega rasizma, ki se glase približno takole:

1. Vsa kultura je pridelek čistokrvnih plemen (ras).
2. Vsako križanje (mešanje) plemen izpridi in pokvari čisto kri ter povzroči degeneracijo in propast čistokrvnega plemena in njegove kulture.
3. Človeški značaj je prirojen in deden, nobena vzgoja ga ne more več izpremeniti. Državi pripada zato naloga, da dobre dedne lastnosti naroda po naukih znanstvenega dedoslovja (genetike) ohranja, a izločuje slaba, degenerirana svojstva. Po mnenju rasizma odločuje v razvoju naroda dedni fatalizem (usojenost), a vzgoja nikakor nima tistega ustvarjajočega in vodilnega vpliva, ki so ga ji doslej pripisovali narodni vzgojitelji.

Soglasno je priznala Evropa genialno nadarjenost Puškina in po domnevah nordskega rasizma bi morali pričakovati, da je bil genialni Puškin potomec nekega čistokrvnega slovanskega plemena in je vse lastnosti svojega značaja podedoval iz neke čiste krvi. A resnica govori drugače in prav narobe! Puškin je bil mešanec afriške, abesinske in evropske, slovanske krvi. Carigrajski poslanik je poslal gospodarju Petru Velikemu Puškinovega deda, Abesinca Ibrahima Hanibala. Širokopotezni car ga je poplemičil in obdaril z graščino in posestvom. Po materi je izhajal Puškin iz črne abesinske, ciganske rase, ker je abesinsko pleme sorodno indskemu plemenu, izvoru ciganov. Rasizem pa uči, da je ciganska kri najbolj degenerirana. Po njegovem bi bil moral mešanec (bastard) Puškin postati najmanj slaboumen, degeneriran bebec. A zgodilo se je nasprotno: mešanje (križanje) je zlilo dvojno, različno kri v bronovino genialnega glasu. Iz združitve dvojne, različne krvi se je razvilo nekaj čisto novega, a nič dednega. Enako tudi kemična spojina ne podeduje svojih lastnosti iz svojih prvin, marveč nastane iz njih novo telo z novimi svojstvi, ki niso v ničemer podobna prvotnim sestavinam.

Puškinova osebnost pobija tudi edino zveličavno rasistično dogmo dednosti in izpostavlja spet resnico o nadmoči vzgoje: človek je v prvi vrsti proizvod svoje neposredne (vzgojitelji) in posredne (okolje) vzgoje. Važna ostaja seveda dednost tudi še nadalje, a prihaja šele na drugem mestu v poštev. To vzgojno vsemogočnost najbolje dokazujejo že navedeni Indi (Hindu) z vzgojo bramanskih asketov in menihov, fakirjev in joginov. Ni prirojene telesne (duševne) ali duhovne dejavnosti in sposobnosti razen zakrknjene, zastarele degeneracije, ki bi je dolgotrajna, do smrti se ponavljajoča vzgoja poljubno ne izpremenila, ojačila (pretirala) ali do izgube oslabila. Silno moč prve (anticipativne) od zibke do zrelosti se ponavljajoče, podzavestne vzgoje je rasizem popolnoma prezrl in jo zamenjal z dednostjo.

Puškinova samoljubnost in upornost sta se kakor pri Napoleonu razvili v reakciji izredne nadarjenosti in občutljivosti proti zunanjemu pritisku zatirajočega nazadnjaštva. Pozornosti rasizma je ušlo tudi biološko dejstvo, da se človeško seme (genotip) razvija v obeh sunkih telesnega (duševnega) in duhovnega fenotipa. V tem dvosunkovitem razvoju pa nadvladuje liko-

tvorna moč duha in potrjuje njegovo prvenstvenost v zvezi z materijo. Pri živali odločuje telesna, prirojena rasa, a pri človeku duhovna, vzgojena rasa.

Vse besedičenje rasizma o čistokrvni nordski rasi se je izkazalo za jalovo, utvarno zablodo. Vsaka zdrava rasa je čistokrvna, vsaka bolna, degenerirana rasa ima nečisto kri. Vse zdrave rase so enakopravne. Ves napredek človeštva je odvisen od mešanja različnih, a zdravih ras. Pri tem pa moramo kajpada paziti, kakor naši umni živinorejci, da se od mešanja in spajanja izključijo zanikrni, degenerirani poedinci.

Ogromna večina Nemcev odklanja samoljubno, zavojevalno zmoto rasizma in istovetnost z «izvoljeno nordsko raso», ker je znanstvena antropologija dokazala, da pripada 90% Nemcev splošni evropski ali evropidni rasi, v glavnem zlitini iz štirih prvinskih ras, iz nordske, alpinske, dinarske in mediterane rase. Samo neznatna 10% na manjšina Nemcev je čiste nordske krvi. Zato ni pričakovati, da bi se 90% na visoko kulturna večina Nemcev uklonila diktaturi nordske manjšine, o kateri pa šele bodočnost dožene, ali sodi med zdrave ali degenerirane rase.

Franjo Lubej, Ljubljana:

Nekaj misli k našemu petletnemu načrt-nemu delu

(Nadaljevanje.)

Z dosedanjim načinom vaditeljskih in prosvetnih tečajev, ki so bili v najboljšem primeru samo krpanje skoraj brez vsake trajne vrednosti, moramo takoj prekiniti in postaviti sokolsko vzgojno delo na velikopotezno, nemoteno, trajno smotrno podlago. Ta zahteva je nujna posledica opazovanja vseh povojnih let. Preurediti, razširiti, poglobiti in združiti moramo dosedanje vaditeljske in prosvetne tečaje v eno samo stalno sokolsko vzgojno šolo.

Ustanoviti moramo sokolski internat žup dravske banovine.

Na področju žup dravske banovine je bilo v teh povojnih letih gotovo več ko tisoč raznih vaditeljskih in prosvetnih tečajev, zveznih, župnih, okrožnih in društvenih. Koliko je bilo za vse te tečaje priprav, razglabljanja, koliko predavateljev je zbiralo snov za vse tečaje in koliko je bilo vaditeljskih izkušenj, koliko dragocenega časa je poteklo in kako ogromna denarna sredstva so bila vložena v te tečaje; ne bo preveč, če rečemo, da do 10.000.000 dinarjev. Saj sta samo dve šestmesečni zvezni šoli za člane in članice stali milijon dinarjev — pa nimamo zdaj v tri sto društvih poprečno niti po enega dobrega in na vse strani podkovanega vaditelja — vzgojitelja. Če pogledamo malo po naših društvih, opazimo, da so stari, predvojni vaditelji še vedno steber vaditeljstva. Kaj bo, kadar ne bodo mogli več vztrajati na svojih mestih? Saj ni nihče večer. Ali smo v tem času vzgojili vsaj enako dober vaditeljski naraščaj? Koliko je vaditeljev, ki prav razumejo poslanstvo Sokola, koliko vaditeljev se ukvarja z znanstveno platjo telesne vzgoje? V tej ugotovitvi tiči ves neuspeh sokolskega dela, tu moramo začeti z zdravljenjem sokolstva. Naši vaditelji so enostranski, največkrat samo predtelovadci, slabi kazalci vaj. Imajo pač samo to, kar so jim dali dosedanja «vaditeljski» tečaji. Za telesno vzgojo v vsej vrednosti in pomenu za narodno zdravje taki vaditelji ne morejo navdušiti nikogar. Saj tega vendar ne bomo pričakovali od absolventov naših neurejenih in pomanjkljivih nekajdnevnihi ali največ dvotedenskih vaditeljskih tečajev ali pa celo od tečajev, ki trajajo nekaj zaporednih nedelj, v katerih tečajniki od ene ne-

delje do druge pozabijo tisto, o čemer so razpravljali prej to nedeljo! In v teh tečajih naj fantje in dekleta, največkrat še novinci iz kmečkih, delavskih, obrtniških vrst predelajo vso obširno snov sokolske miselnosti, vzgojslovja, metodike, organizacije, zgodovine, zdravstvenih ved in ves Tyršev sestav, teoretično in praktično in naj po končanem tečaju narede še vaditeljsko izkušnjo? To vendar ni mogoče! Pa vendar zahtevamo od teh tečajnikov, da bodo kar na mah povzdignili in prerodili svoja društva, ko moramo vedeti, da doma lahko praktično uporabijo le obvezne proste vaje, če so se jih v tečaju naučili. Priznamo vendar že nesmiselnost in popolno neuspešnost takih tečajev in postanimo toliko duševno prožni, da bomo izpregledali temeljni vzrok našega zastanka. Ne smemo se potemtakem čuditi, če uspevajo v naših društvih samo igre, zabave in šport.

Tako torej ne more več dalje. Kako pa?

Ne bo se nam treba posebno truditi, da stopimo tudi mi na realna tla in spoznamo, da je delo vaditelja-vzgojitelja najmanj tako težko in odgovorno, kakor n. pr. delo učitelja, profesorja, duhovnika ali častnika. In kakšne pogoje imajo vsi ti? Vsi imajo vsaj srednješolsko, če ne celo visokošolsko izobrazbo, in neodvisen socialni položaj od nastopa službe do smrti. Ali je mogoče poslanstvo šole, cerkve in vojske za napredek, samostojnost in kulturo naroda pomembnejše kakor sokolsko poslanstvo? Ali je mogoče tvarina obširnejša in težja? Saj je namenjena sokolska vzgoja vendar za oba spola, za vse starostne dobe ter za vse sloje in vere naroda. Naposled mora tudi javnost spoznati, da je prav sokolska vzgoja za samostojnost, napredek in kulturo naroda življenjskega pomena in da mora naš narod brez nje pasti nazaj v mračno, duhovno in politično odvisnost. Zato moramo sokolskemu vaditeljstvu omogočiti enako vzgojo in enake materialne in druge pogoje, kakršne ima učiteljstvo, duhovništvo ali častniški zbor. Narod in država sta sokolstvu moralno vrednost že priznala z zakonom o SKI, na sokolstvu je, da si pridobi še materialno priznanje.

Morda se nam bo kdo smejal in nas imel za idealiste. To nas ne sme plašiti. Zavedamo se, da je to enotno naziranje vseh sokolskih delavcev, ki verujejo v končno zmago sokolske misli, nazorov in dela, da je to realna zahteva vseh, katerim je sokolstvo življenjski program, in da nas pomilujejo le tisti «tudisokoli», ki sokolstvu ničesar ne dajejo, pač pa vedno samo čakajo v ozadju, kdaj nastopi prilika, da bodo poželi sokolsko setev. Toda povedali smo že, da s svojim delom ne bomo več redili zajedalcev, ampak da bomo pri našem nadaljnjem sokolskem delu želeli in zahtevali vse ali pa nič. Od sokolskega vodstva je odvisno, kako bomo za stvar zainteresirali sokolstvo, javnost in javne činitelje. Zato pa moramo želeli vodstvo, ki veruje in dela za uspeh.

V načrtih imamo sokolski internat za župe dravske banovine. V drugi številki letošnjega «Sokola» smo pojasnili, da mora zagotoviti sredstva za tak internat predvsem sokolstvo samo s pomočjo sokolske zadruga, obenem pa bo treba dobiti tudi stalno in izdatno podporo narodne javnosti, občin, banovine in države, ker je sokolsko delo koristno za ves narod.

Za tak internat potrebujemo:

1. poslopje z vsemi potrebnimi prostori,
2. gojence,
3. zbor predavateljev.

Prostori sokolskega internata.

Sokolstvo dravske banovine mora s prizadevanjem vseh petih žup priti v posest primerne zemljišča, na katerem se bo zgradil sokolski internat z vsemi potrebnimi prostori: večja in manjša telovadnica, zimsko in letno plavališče, učilnica in predavalnica, prenočišča in obednica najmanj za 50 tečajnikov, stanovanja za uslužbence internata, telovadišče, smučarska koč

in skakalnica, knjižnica in drugi postranski prostori. Za vse bo treba kakih 10 milijonov dinarjev. Sedež internata mora biti v bližini Ljubljane, in sicer zato, da lahko sodelujejo v njem znanstveniki, ki jih nudi Ljubljana kot kulturno središče Slovenije (vseučilišče). Prepričan sem, da je to edino pravilno in da ta zamisel ne bo vzbudila resnih pomislekov, ki so lahko edinole lokalno prestižnega ali materialno prestižnega značaja. Seveda bi bil to končni načrt, ki bi ga uresničevali, upoštevajoč sedanjo gospodarsko stisko, le polagoma.

Izbera tečajnikov.

Pouk v internatu naj bi trajal eno leto. Redoma bi sprejemali v tečaj le absolvente gimnazij, učiteljišča in posameznih strok vseučilišča, ki bi hoteli posvetiti vse svoje življenje le poklicu sokolskega vzgojitelja. Sokolska društva in župe bi take kandidate določile sporazumno s starši, še preden pridejo v srednjo šolo, tako da bi se ti vestno pripravljali na ta poklic že vso srednješolsko oziroma visokošolsko dobo. Pouk v internatu bi bil brezplačen, absolventom tečaja pa bi morala biti zagotovljena stalna, poklicu primerna plača in pokojnina. V tečaju bi dobili gojenci najvišjo telesno in splošno sokolsko vzgojo, ki bi jih usposobila, da bodo z znanstveno utemeljitvijo lahko smotno in uspešno izvrševali vse posle v področju sokolske organizacije. Te uslužbence bi zaposloval in nadzoroval ter jim dajal plačo in pokojnino internat sam, izvršilni odbor žup ali pa sokolska zadruga, v vsakem primeru po za to določenem organu, ako bi se ne sporazumeli z državo, ki naj bi prevzela nase to breme. Po dovršeni šoli bi bili ti vaditelji po posebni, sokolskim potrebam ustrezajoči pragmatiki dodeljeni posameznim župam, okrožjem in društvom, posebno sposobni pa bi ostali kot predavatelji v internatu. Šele ti vaditelji bi lahko uspešno opravljali sokolsko poslanstvo in pripravljali za vaditeljske posle manj izobražene vaditelje po društvih, dokler bi vsako društvo ne dobilo za vsak telovadni oddelek svojega vaditelja. Ta internat bi bil najvišja telesno-vzgojna ustanova v Sloveniji, iz njega bi pa nastala sčasoma v okviru popolnega vseučilišča posebna stolica za telesno vzgojo. Le taka rešitev vaditeljskega vprašanja je primerna pomenu sokolske vzgoje in potrebam svobodnega naroda in države.

Sokolski znanstveni krožek.

Za ustvaritev take velikopotezne vzgojne ustanove bi bilo potrebno zadostno število Sokolov-znanstvenikov, članov in članic, ki bi z udejstvovanjem v internatu obogatili znanost s preizkušenimi izsledki sokolske telesne vzgoje, jo uredili in izpopolnili ter tako poglobljeno znanost prenesli v življenje naroda. Zdravniki, etiki, estetiki, psihologi, filozofi, pedagogi in sociologi, likovni in glasbeni umetniki ter sokolski telovadni strokovnjaki bi imeli neomejeno polje, kjer bi njih dognanja s posredovanjem sokolstva dobila praktično vrednost v življenju naroda. Moderna telesna vzgoja mora s pomočjo sokolstva v znanost, znanost pa s pomočjo sokolstva v narod. Ta krog Sokolov-znanstvenikov naj bi tvoril jedro predavateljev sokolskega internata. Že obstoječi krožek Sokolov-znanstvenikov sokolske župe Ljubljana ima težko, a obenem hvaležno, zgodovinsko in kulturno nalogo, da svoje delovanje razširi in usmeri tako, da bo v nekaj letih, ko bodo zbrana gmotna sredstva, lahko prečiščen in dognan začel z izvrševanjem svoje naloge.

Za ta sokolski internat so torej potrebne večletne, intenzivne in premišljene priprave ter študij, tako za izbero sredstev, kakor za pripravo predavateljev. Takoj pa moramo pričeti s propagando med sokolstvom in narodom. Vzbuditi moramo zanimanje in veselje za poklic sokolskih vzgojiteljev. Naj ta propaganda omogoči, da bodo sinovi in hčere, ko gredo v mestne šole, in njih starši videli v sokolskem vaditelju tak **vzvišen** poklic, kakršnega vidijo v duhovniškem poklicu.

Vsega tega seveda ni mogoče doseči naenkrat. Petletka je sicer kratka, a pet let nepretrganega, enako usmerjenega in z živo vero prekvašenega prizadevanja 60 tisoč slovenskih Sokolov mora doseči zastavljeni cilj. Zgradili smo v sužnosti tujcu Dunaj in Budimpešto, sezidali vse gradove in samostane, služili tujcu kot vprega namesto živine, rodili in umirali za tujca, sebi pa mimo v svoji svobodi postavili še ničesar. Kaj ko bi se res zgenila naša telesa, naše duše, naša srca in bi za polnoletnost sokolskega kralja postavili sokolsko palačo, na kateri bi prvič v zgodovini naroda lahko čitali napis:

SOKOLSTVO — NARODU!
 NAROD — SOKOLSTVU!
 NAROD — SEBI!

(Dalje prihodnjič.)

lnž. Josip Teržan, Maribor:

Gospodarski problemi in sokolstvo

Vsaka organizacija, ki želi napredovati, mora imeti jasno sliko svoje sredine, v kateri deluje. Vedeti mora, v kakšnem položaju so tisti, ki jih želi pridobiti za svoje člane, kaj jim je najpotrebnejše in s čim se lahko usposobijo, da postanejo dobri in trdni pripadniki organizacije.

Na ozemlju naše države, ki meri 248.655 km², živi do 15 milijonov ljudi. 74 % (11 milijonov) ljudi je zaposlenih v kmetijskem gospodarstvu, 5,5 % (440.000) jih je v državni in samoupravni službi in jih je z družinami vred okrog 1,5 milijona, t. j. 9,5 % vsega prebivalstva.

V obrti in industriji je zaposlenih nekaj več ko pol milijona ljudi, ki štejejo skupno s svojimi družinami okrog 1,2 milijona (7,5 %). V trgovini je zaposlenih okrog 200.000 ljudi, skupno z rodbinami okrog pol milijona (3,5 %). V svobodnem poklicu živi skupno z rodbinami približno 1 % vsega prebivalstva. V hišni službi (postrežnice, služkinje itd.) jih je 0,5 %. Brezimovincev in nezaposlenih je nekako 2 %, v raznih poklicih tudi 2 %.

Po tej statistiki imamo torej:

kmetov	74 %
državnih in samoupravnih uslužbencev	9,5 %
zaposlenih v obrti in industriji	7,5 %
zaposlenih v trgovini	3,5 %
zaposlenih v hišnem delu	0,5 %
zaposlenih v svobodnih poklicih	1 %
zaposlenih v raznih poklicih	2 %
nezaposlenih in brezimovincev	2 %
	100 %

Sokolska organizacija šteje vsega skupaj pol milijona pripadnikov. Po poklicu so sokolski pripadniki večinoma iz meščanskih in delavskih vrst; manjši del tvorijo kmetje.

Poglejmo v kmečke vrste, ki štejejo 11 milijonov duš! Kmetje bi lahko v veliki meri pomnožili sokolske vrste. Pravilnik za kmečke sokolske čete natanko ugotavlja, da ni kulture brez gospodarske blaginje kmečke in delavske hiše. Naš narodni pregovor pravi: «Če ima kmet, imajo vsi.» Poglejmo zdaj junaško resnici v oči in ugotovimo brez olepšavanja — po statistiki — položaj našega kmetstva. Bogastvo Jugoslavije je že vsepovsod dovolj opisano. Oglejmo si zdaj še drugo stran: siromaštvo Jugoslavije. Tudi ta stran se s prikrievanjem ne da spraviti s sveta. Lahko se odpravi samo s pozitivnim delom, pri katerem naj bi tudi sokolstvo aktivno pomagalo.

Od skupne površine naše države je 30 % obdelane zemlje, 23 % travnikov in pašnikov, 30 % gozdov, 17,5 % neproduktivne zemlje in 0,5 % vinogradov, sadonosnikov in vrtov.

Poljedelske zemlje imamo okoli 14 milijonov hektarjev, na kateri živi okrog 11 milijonov kmetov in kmečkih delavcev oziroma do 2 milijona kmečkih rodbin. Iz tega sledi, da odpadejo na eno kmečko rodbino nekako po 4 ha obdelane zemlje, 3 ha travnikov in pašnikov ter 0,3 ha vinogradov, sadonosnikov in vrtov. To bi bilo za 5—6člansko kmečko rodbino še nekam ugodno, če bi ta 2 milijona kmečkih rodbin tudi zares imela po 7—8 ha zemlje. Toda ker imamo veleposestva in odpade na eno veleposestniško rodbino, ki šteje samo 3—4 člane, po 100 do 500 in še več hektarjev zemlje, mora odpasti na ostale toliko manj. Zato imamo ogromno število kmečkih rodbin s $\frac{1}{2}$ —2 ha zemlje, mnogo kmečkih delavcev je pa sploh brez pedi zemlje. Dve tretjini vseh naših kmečkih gospodarstev meri manj ko 3 ha obdelane zemlje, 20% kmečkega življa je pa brez zemlje. To stanje se vsako leto še poslabša s prirastkom novorojenih (približno po 150.000 na leto). Za novorojeni narod je treba spet zemlje in kruha. Ako ne bo mogoče razširiti obdelane površine zemlje in povečati njene rodovitnosti, potem bo moralo vsako leto povečano število ljudi jesti isti kruh, kakor ga je doslej jedlo manj ljudi, ali z drugimi besedami, naš narod bo moral živeti bolj in bolj siromašno, čim bolj se bo množil, če mu ne bo kako drugače pomagano. Iz tega sledi, da moramo v naši državi misliti na pridobivanje nove plodne zemlje z izsuševanjem močvirij, nekultiviranih pašnikov in travnikov, na pravičnejšo razdelitev zemlje med tiste, ki jo v resnici obdelujejo, na povečanje rodovitnosti zemlje z intenzivnejšim obdelovanjem in gnojenjem ter na združno ureditev ostalih kmetijskih panog, če hočemo doseči racionalizacijo in konkurenčno sposobnost (mlekarstvo, živinoreja, kokošjereja, sadjarstvo, vinogradništvo, kmetijska industrija itd.).

Zadnja leta gospodarske stiske je osiromašenje kmečkega življa hitro napredovalo. Zakon o kmečki zaščiti je to obubožanje za zdaj malo zavrl. To obubožanje našega kmeta je nujna posledica nesorazmerja cen kmečkih in industrijskih proizvodov, visokih davkov, avtonomnih (banovinskih in občinskih doklad) in socialnih dajatev. Letni skupni dohodek našega narodnega gospodarstva je znašal leta 1925. še 60 milijard dinarjev, leta 1933./34. pa samo 35 milijard, torej skoraj za polovico manj. Državni davki, banovinske in občinske doklade, socialne in kulturne dajatve so pa ostale iste. Vse te dajatve znašajo čez 40 % vsega narodnega dohodka. To breme je več ko pretežko. Zato splošno tarnanje, zadolževanje, konkurzi in prodaje. Takšno težko stanje se mora čimprej popraviti, sicer bodo ta pretežka bremena podrla steber države, t. j. kmečki stan, ki bo moral, da si ohrani golo življenje, načeti narodni kapital, to je začeti bo moral uničevati gozdove, odprodati še ostali košček zemlje, živino itd. Potem bi naš kmečki narod še bolj obubožal in bi se povečal odstotek brezimovincev in brezposelnih.

Na eni strani smo poljedelska država, ki izvažava vsako leto na desettisoče vagonov pšenice in koruze, na stotisoče razne živine, na drugi strani se pa velik del našega kmečkega ljudstva zelo težko preživlja. To vidimo posebno v pasivnih krajih, kjer so ljudje gosto naseljeni in kjer je le malo plodne zemlje: Hrvatsko Zagorje, Lika, Dalmacija, del Bosne, Hercegovina, Črna gora, vinorodni kraji Slovenije. Uradno je bilo ugotovljeno, da v več ko polovica našega kmečkega ljudstva ne pridela toliko, da bi se moglo preživljati, ampak mora vsako leto kupovati pšenico in koruzo za svojo prehrano. Tudi je bilo službeno ugotovljeno, da je prehrana ljudstva v teh krajih slaba in nezadostna. Ker nimajo svoje zemlje, morajo ti ljudje hoditi na delo k sosednim veleposestnikom in s tem še povečavajo že tako veliko število kmečkih delavcev, ki so brez pedi zemlje.

Ugotovljeno je nadalje, da znaša dnevni zaslužek teh kmečkih delavcev za težko poletno delo od zore do mraka samo po 6—7 dinarjev, dostikrat še ob lastni prehrani. Izčrpani, brez zadostne hrane, brez vsake higijene pri jelu, obleki in stanovanju podlegajo ti sloji boleznim in smrti. V našem narodu je okrog 400.000 jetičnih ljudi, izmed katerih umre vsako leto več ko 10 %.

Tudi spolne bolezni, malarija in alkohol imajo vsako leto obilno žetev. Umrljivost otrok je pri nas največja v Evropi.

Zaradi teh socialnih vzrokov trpita naš narod in država velikansko škodo, odporna sila in obrambna moč naroda se manjšata, nikar da bi se večala, kulturna in socialna zavest je siromašnim slojem naroda tuja, armada brezposelnih kmečkih delavcev in brezimetnikov je postala že tako velika, da jo naša obubožana vas že ne more več prehranjevati. Možje v najlepši mladostni in moški dobi, ko bi lahko ustvarjali nove narodne dobrine, beračijo in širijo nezadovoljnost v narodu.

Tako je v kmečkem stanu. Industrija je pa po večini v tujih rokah, ki je našemu narodnemu človeku samo toliko naklonjena, kolikor ima od njega koristi. Večina naše tekstilne, gozdne, sladkorne, kemične, rudarske in papirne industrije je ne samo po vložnem kapitalu, temveč tudi po vodstvu v tujih rokah. Zaščita našega narodnega dela in narodnih dobrin proti izrabljanju od tujcev je prav tako pomemben narodno-obrambni in socialni problem kakor zaščita našega kmetstva.

Da je sokolsko delo v takšni sredini nad vse težavno, je razumljivo. Zato vidimo, da dobro delujejo le društva v krajih z večjo blaginjo, v siromašnih krajih pa samo životarijo, razen tam, kjer so se poprijela tudi praktičnega dela in začela z združništvom lajšati bedo ter dvigati gmotno in moralno kmečki in delavski sloj. Brez podlage so ugovori tistih, ki pravijo, da se pri nas v Sloveniji ne da začeti s sokolskim združnim delom. Prav nasprotno je res. Ko bomo začeli tudi z vzgojnim delom na združnem, socialnem in gospodarskem polju, bomo lahko naše sokolske vrste podvojili in potrojili. V sokolski Petrovi petletki moramo s pravim delom za narod doseči, da bomo imeli pri nas vsaj 10 % vsega naroda organiziranega v sokolstvu.

To bodi naš najmanjši delovni načrt!

Stanko Trček, Ljubljana:

Olimpije

(Nadaljevanje.)

Pri pankrationu se ni redko pripetilo, da je bil tekmeč ubit, in čeprav je bilo hoteno ubijanje zabranjeno, se je gotovo večkrat zgodilo, da je kdo v jezi svojega nasprotnika usmrtil. Tako vemo za tale dogodek, ki se sicer ni primeril v Olimpiji, marveč pri nemejah (eni izmed štirih «svetih iger») in je kaj značilen. Kreugas in Damoks sta se borila do poznega mraka, zato sta se, kakor je bila navada, dogovorila, da se ne bosta branila, ampak mirno vzdržala udarce. Prvi je udaril Kreugas Damoksa po glavi. Zatem je velel Damoks nasprotniku, naj vzdigne lakt. Kreugas se je pokoril, Damoks mu je pa s silovitim sunkom z izravnano roko in z ostrimi nohti predrl bok, zgrabil za drobovje, ga potegnil iz telesa in odrgal. Kreugas je takoj izdihnil, Damoksa so pa spodili in prisodili Kreugu zmago. Pri tem dogodku je bilo čudno to, da se ubijalcu ni zgodilo nič več, kakor da mu niso priznali zmage. Znana nam je tudi zgodba o Astipilejcu Kleomedu, ki je hote usmrtil Epidaurijca Ika. Sodniki mu zato niso prisodili zmage, on je pa zaradi tega zblaznel. Filostratos pripoveduje v neki drugi zvezi, da je Arahiona iz Teb njegov nasprotnik s silo zadušil, da pa mu je ta, preden je izdihnil, zlomil gleženj in ga tako prisilil, da se mu je vdal.

Največ tekmovalcev je pa seveda poginilo zgolj zaradi boja ali po boju.

Često so se javili krepki borci za dve težki panogi hkrati: za pankration in rvanje ali pa za pankration in pestenje. Oba boja so morali opraviti isti dan, zato je pa bila zmaga v tej dvojni, brez dvoma najtežji tekmi najčastnejše, kar se je dalo doseči v Olimpiji, in tisti, ki so v enem dnevu zmagali v rvanju in pankrationu, so se smeli imenovati «Herkulovi nasledniki». Šteli

so jih po vrsti in ohranili njih imena kesnejšim rodovom. Težavnost te tekme dokazuje dejstvo, da je šele v 142. olimpiadi izvojeval Kapros dvojni boj in postal drugi za Heraklejem in da je bilo vsega skupaj le devet, po drugih podatkih pa deset «Heraklejcev». Kdor se je bil v svoji prošernosti priglasil za dvojni boj, pa zaradi utrujenosti po prvem ni mogel nastopiti k drugemu, so ga kaznovali z globo. Tako se je n. pr. znani Teagenes nekoč priglasil za pestenje in pankration. V pestenju je sicer zmagal, toda nasprotnik Eutimos ga je bil tako zdelal, da se ni mogel poizkusiti še v pankrationu. Zato so ga helanodiki obsodili, da je moral plačati en talent globe svetišču, en talent pa Eutimu kot posebno odškodnino.

Najlepša, vsestranska in zato najkoristnejša tekmovalna panoga je bil peteroboj ali pentatlon. Panoge, o katerih smo doslej govorili, so sicer zahtevale veliko moč in spretnost in so bile tudi zelo priljubljene — saj se je človek vedno rad naslajal ob gledanju borbe; bolj ko je bila divja in krvava, bolj je ugajala — vendar so najbolj čislali peteroboj, prav zastran njegove lepote, vsestranskega učinka in pristopnosti, saj pravi Aristotel, da so «peterobojci najlepši ljudje, ker so močni in urni». Učinku antičnega peteroboja se dandanes še najbolj približuje naša sokolska telovadba s svojo vsestranostjo.

Pankration.

Tekmovalci so se izkušali v teku na en stadij, v skoku v daljino z zaletom, v metu plošče (diska) in sulice ter v rvanju. V kakšnem redu so tekmovali, ne vemo zanesljivo. Verjetno je, da so smeli sodniki vrstni red panog izpremeniti, če je bilo potrebno, bržkone se je pa tudi vrstni red v stoletjih izpreminjal. Gotovo je, da so morali tekmovalci v vseh petih panogah v enem dnevu. Nekateri trdijo, da so najprej metali ploščo, zatem skakali, metali sulico, tekli in se rvali. Krause pa dokazuje, da se je to godilo v temle redu: skok, tek, plošča, sulica in rvanje. Dokaz, da se je začel peteroboj s skakanjem, vidi v tem, da so ta del tekme spremljali piskalci na piščali. Tudi drže zmagovalci v peteroboju pri vseh sohah v rokah skakalne ročke, ne pa kakšno drugo orodje. Bržčas se je pa po 77. olimpiadi moralo to izpremeniti, ker naletimo v kesnejši dobi na tako imenovani triagmos (po naše «tridelje»), kar naj bi bilo skupno ime za skok in oba meta. Potemtakem bi bil prišel po tem času tek na četrto mesto pred rvanje, ki je bila brez dvoma zadnja panoga. Že zato, ker je bil zmagovalec v rvanju tudi zmagovalec v peteroboju in s tem olimpijonikos*, ki je dal prihodnji olimpiadi svoje ime.

* Čisto napačno je torej, če imenujemo dandanes tiste, ki se pripravljajo za olimpijske tekme, «olimpijonike», kakor pogosto slišimo in beremo. «Olimpijonik» je tekmovalec šele takrat, če pri tekmi tudi zares zmaga.

Krause sodi v nasprotju z nekaterimi drugimi znamenitimi raziskovalci, da ni bilo vselej potrebno, da bi se bili tekmovalci kosali v vseh petih panogah; zlasti ne, če je bila zmaga kakšnega tekmovalca že očita. Morali pa so se izkušati v prvih treh panogah v triagmu, ki so bile samo v peteroboju (skok in oba meta). Domnevajo tudi, da je tekmovalec po prvih treh panogah lahko sam odstopil in prepustil venec tovarišu, če je spoznal, da mu ni kos.

Za najtežavnejšo panogo je veljal skok. Odrivišče je bilo na trdih tleh, zaznamenovano s črto, doskočišče so pa zrahljali s tem, da so tla prekopali s kopačo. Skakali so s primeroma težkimi ročkami v rokah, meneč, da s tem podaljšajo skok. Vzlic številnim poizkusom dandanes ne vemo za trdno, da bi bilo to res, čeprav je po drugi plati res, kar trdi Jäger («Die Gymnastik der Hellenen», Stuttgart, 1881), da vsi naši poizkusni skakalci prvotno niso dovolj obvladali ročk, da bi si bili z njimi kaj pomagali, pa tudi niso imeli tako čvrstih teles, kakršne so morali imeti skozi mnogo rodov telovadno vzgojeni Grki. S tema razlogoma zagovarja tudi čudoviti Fajlov skok v daljavo: 55 stopal ali 16,55 m, o katerem imamo sporočila. Na to, da bi bil to triskok, kakor mnogi sodijo, kaže zgolj daljava skoka, ki se nam zdi po naših izkušnjah za preprosti skok v daljino nemogoča. Toda potem bi bil moral biti skok pri peteroboju triskok, za kar pa nimamo prav nobenega dokazila. Še najbolj verjetno je, da je stari pisec lahkoverno verjel b a j k o o velikanskem skoku, čeprav marsikaj (svetost olimpij, zato resnost, vestnost in natančnost sodnikov pri merjenju, tisoče prič in drugo) kaže, da utegne biti ta mera vendarle resnična; tolikanj bolj, ker so nekateri novejši, bolje pripravljene poizkusi pokazali, da se z ročkami izpremeni težišče telesa, kar v ugodnih razmerjih res podaljša skok.

Metanje plošče je bila, kakor tek, zelo stara vaja. Wilhelm pravi, da je bila plošča podoba Solнца, božanstva, ki so ga častili vsi preprosti narodi, in da je bilo metanje take plošče versko dejanje. Svojo trditev utemeljuje s tem, da so imele starogrške plošče vrezane piko, krog ali kljukasti križ, vse troje od nekdanj znamenje za solnce («Leibesübungen», 1935, štev. 15). Plošče so bile sicer kamenite ali kovinske in različno težke (1,55 do 4,75 kg), toda za olimpije so hranili v zakladnici Sikijoncev tri enako težke kovinske diske.

Tekmovalci	Skok	Plošča	Tek	Kopje	Rvanje			
					I. boj	II. boj	III. boj	
1	A	A	D	C	A }			
2	B	D	E	A	(B) }			
3	C	C	A	G	—	(A) }	G	G je zmagovalec
4	D	A	C	B	C }	G }	(C)	
5	E	H	G	E	(E) }			
6	F	G	B	(D)	—			
7	G	E	(H)		G (prosti)	C (prosti)		
8	H	(F)						
9	(I)							

Sulico so lučali bržkone v daljino, dasi ne vemo nič zanesljivega, ne kako, ne kakšno orodje so metali. Vemo edino to, da je imela sulica na ratišču zanko, v katero sta se vtaknila kazalec in sredinec.

Vsi tekmovalci v peteroboju, ki jih vsaj na olimpijah gotovo ni bilo nikoli dosti, so prav lahko tekmovali v skoku in metih. Za te so si izžrebali mesta najbrže tako, kakor pri teku kot posebni panogi; težje je pa bilo z rvanjem. Lahko je bilo, če sta se prijavila samo dva tekmovalca. Če so se morali boriti vsi, je moral že pri treh tekmovalcih tretji počakati in se boriti kot «éfedros» z zmagovalcem prve dvojice. Pri štirih tekmovalcih dobimo dve

dvojici; zatem sta se borila še oba zmagovalca. Pri petih tekmovalcih sta se spoprijeli dvojici, nato oba zmagovalca, nazadnje pa zmagovalec in peti, efedros. Ta srečnik je bil seve v veliki moči proti že utrujenemu nasprotniku. Zdi se pa, da se je to zaradi majhnega števila peterobojev prav redko pripetilo. Sicer pa ne vemo za trdno, kako so izločevali tekmece, da so dognali zmagovalca. Harbott misli, da so to storili po vzorcu na strani 44, ki je sestavljen za devet tekmovalcev.

(K. nec. prihodnjč.)

Franjo Lubej, Ljubljana:

Sokolstvo — glavna vez slovanskih narodov

(K obisku staroste dr. Bukovskega.)

V dneh od 26. januarja do 5. februarja je prvič obiskal jugoslovansko sokolstvo starosta češkoslovaškega sokolstva in starosta Zveze slovanskega sokolstva brat dr. Stanislav Bukovský, ki ga je spremljal tajnik ZSS brat Evgen Köppl. Ta pomembni obisk se je izvršil skoraj hkrati z važnimi sokolskimi in slovanskimi dogodki: ob 75letnici obstoja sokolstva (prvo sokolsko društvo v Pragi je bilo ustanovljeno dne 16. februarja 1862), v času podpisa večnega prijateljstva med Jugoslavijo in Bolgarijo in v času, ko se mora združeno slovanstvo boriti proti novim napadom na slovansko svobodo in samostojnost.

Obisk voditeljev slovanskega sokolstva je veljal vsemu našemu narodu in posebej še našemu sokolstvu. Odlična zastopnika češkoslovaškega naroda sta obiskala prestolnico in vsa glavna sokolska središča Jugoslavije: Kragujevac, Novi sad, Sarajevo, Mostar, Dubrovnik, Split, Zagreb in Ljubljano. Navezala sta stike z najvišjimi in s krajevnimi predstavniki državnih oblasti, vojske in občin, z Zvezo jugoslovanskega sokolstva in po sokolstvu z vsem jugoslovanskim narodom. Povsod, kjer sta se mudila, so bile ob priliki slovanskih večerov, akademij in predavanja brata Bukovskega velike manifestacije slovanskega bratstva.

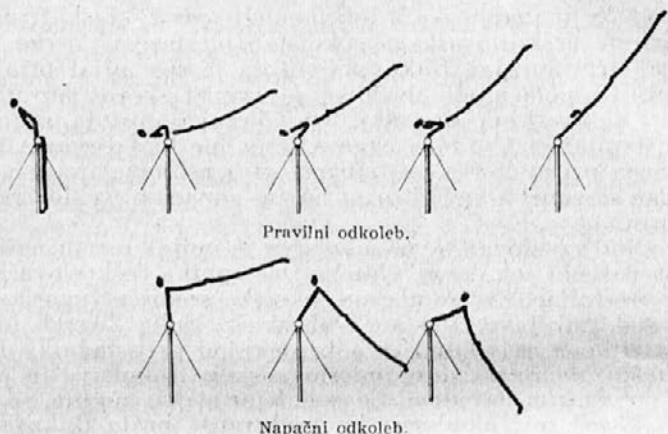
V Beogradu je starosta dr. Bukovský prvi dan obiskal ministra za telesno vzgojo in beograjskega župana ter ju povabil na X. vsesokolski zlet leta 1938. v Pragi, ki bo hkrati tudi sokolska proslava dvajsetletnice državne samostojnosti, potem se je sestel v zveznih prostorih s predsednikom vlade dr. Milanom Stojadinovićem. Predsednik vlade se je živo zanimal za sokolsko delo, poudaril velikanski pomen sokolske vzgoje za napredek in kulturo naroda, obljubil sokolskemu delu in sokolski misli podporo vlade ter se zahvalil bratu Bukovskemu za povabilo na zlet v Prago. Še isti dan je bil starosta dr. Bukovský sprejet v daljši avdienci pri knezu namestniku Pavlu, drugi dan je pa položil na Avali na grob neznanega vojaka venec ter se na Oplencu poklonil spominu kralja Aleksandra, kjer je položil na njegov grob velik venec s trakom v češkoslovaških državnih barvah z napisom: «Zveza slovanskega sokolstva in ČOS — 27. I. 1937».

Dne 4. februarja sta prišla gosta v Ljubljano, kjer se je končalo njuno desetdnevno potovanje. Ljubljanski obisk je veljal slovenskemu sokolstvu. Na kolodvoru so pozdravili došla gosta zastopniki slovenskih žup, v Ljubljani bivajoči člani zvezne uprave, zastopniki vojske in narodnih društev, velika množica sokolstva in zbor častnikov ljubljanske posadke z vojaško godbo. Dopoldne sta gosta obiskala ljubljansko sokolsko župo, Sokola I na Taboru, Ljubljanskega Sokola, popoldne sta pa položila venec na grob pokojnega staroste dr. Ivana Oražna in obiskala še sokolsko društvo na Viču. Zvečer je bil na Taboru velik slovanski večer v nabitio polni dvorani. Po pozdravu župnega staroste dr. Pipenbacherja je imel starosta dr. Bukovský globoko zasnovano predavanje o pomenu sokolske misli za slovanske narode (glej uvodnik!). Po predavanju se je razvila pristrčna slovanska družabna prireditvev.

Drugi dan dopoldne je obiskal starosta dr. Bukovský bana dr. Natlačna, župana dr. Adlešiča in divizionarja generala Toniča. Popoldne sta se odpeljala gosta čez Maribor, kjer jima je mariborsko sokolstvo priredilo pri-srčen sprejem in slovo, nazaj v svojo domovino.

Desetdnevno bivanje voditeljev slovanskega sokolstva med nami je okrepilo duhovno zvezo obeh narodov, poglobilo sokolsko miselnost in pokazalo pot, po kateri mora sokolstvo v teh dogodkov polnih časih. Vse potovanje je pa imelo hkrati tudi namen, da pospeši delo za X. vsesokolski zlet v Pragi leta 1938. Seme, vrženo ob tej priliki, bo klilo in pokazalo plodove na sokolskih olimpijah, ki bodo drugo leto združile vse slovanske narode v enotnem pojmovanju življenja po načelih Tyrševe sokolske misli.

Slika k članku „Odkoleb“, ki je bil priobčen v drugi letošnji številki.

Lojze Lubej, Ljubljana:

Vzpora v predkolebu na bradlji

S to prvino izmenjamo oporo, in sicer preidemo z njo iz nižjega v višji položaj opore. Prehod izvršimo s pomočjo koleba. Za učenje te prvine so potrebne novincu iste vaje kakor za vzporo v zakolebu (glej «Sokola» iz leta 1936., števil. 1), le vzpiranje iz skleka v vzporo kolebno naj vadi obratno: v zakolebu sklekanje, v predkolebu vzpora. Med vzpiranjem naj bo nagnjen nazaj, to se pravi, da so ramena za oporno osjo.

Vzporo v predkolebu razloži in delaj takole: naskoči na lestvini v oporo na lahteh, ki naj bodo le toliko pokrčene, kolikor je potrebno, da ne zmuzneš pod orodje. S togim — ne uleknjenim — trupom in napetimi nogami napravi visok predkoleb in zatem še večji zakoleb, glava naj bo vedno v podaljškem trupu. Z naslednjim predkolebom napravi vzporo tako, da se, preden pri-kolebajo noge do lestvin, odrineš od njih z lahtmi in vzpreš, obenem pa iz-bočiš prsi, kar še poveča odriv. Ulekniti ne smeš, ker ni to niti lepo niti ko-ristno. Še manj pa smeš skloniti pri tem telo. Če storiš to, prineseš noge pač nad lestvini, trup pa potisneš s tem nazaj in ostane zato pod orodjem. Preden se odrineš z lahtmi, ne bodi mehak v ramenskem sklepu, obvladaj ga s tem, da napneš vse bližnje mišice, predvsem pa široko hrbtno in veliko prsno mišico. Vzpirati ti ni treba preveč, saj te morata prinešti v oporo koleb in odriv sam. Kolikor pa vzpiraš, delaj to na napetih lahteh, za kar pa mora biti telo nagnjeno primerno nazaj. Dostikrat vidimo vzporo z nekakim trza-njem, ki je posledica prepoznega odriva ali prednoženja ali pa obojega skupaj. To se pripeti telovadcu takrat, kadar prinese noge do lestvin, se

sunkoma odrine in pri tem zadrži noge, da dvigne trup, nato pa spet spusti noge naprej. Uči se vzpore tako, da jo delaš mirno brez trzanja ali sunkovitega odriva, potem prideš v vzporo, kakor bi vzplaval.

Pri vzpori v predkolebu po prevalu nazaj moraš posebno paziti. Nevarjenemu telovadcu se kaj rada izjalovi, ker zamudi zaradi hitrega koleba pravi čas za odziv in vzpiranje in je razen tega morda še uleknjen. Zato glej, da po prevalu čimprej preprimeš, s čimer pridobiš potrebni čas za napon telesa, in da zadržiš koleb s pomočjo lahti in krepkega prijema lestvin, kar je neogibno potrebno, če hočeš obvladati telo.

Ko se naučiš brezhibno navadno vzporo, lahko poizkusiš tudi z vzporo v prednos. V tem primeru ne vzpiraš na napetih, ampak na pokrčenih lahteh. Za tako vzporo je treba precej moči v lahteh. Trupa med krepkim vzpiranjem ne zaklanjaj, ampak ga o pravem času, to se pravi zgodaj skloni. To je potrebno posebno zaradi tega, da ti trup ne uide naprej pred lahti. Vzpri tudi prej, kakor pri navadni vzpori. Kakor hitro je togo telo v predkolebu v kotu kakšnih 60° proti lestvinam ali tlom, vzpri z odzivom lahti, prednoži in pritegni spodnji del trupa močno nazaj. S prsi sili naprej, takó da dosežejo noge in trup hkrati dokončni položaj, kakršen je potreben za pravilni prednos.

R A Z N O

Zveza slovanskega sokolstva

Dne 7. februarja sta bili v Pragi redni seji predsedništva in načelnštva ZSS, pri katerih so bile zastopane vse sokolske zveze in bolgarski Junaki. Na obeh sejah so bili soglasno sprejeti pomembni sklepi, ki naj še bolj zbližajo vse slovanske narode. ZSS ima letos v načrtu smučarske tekme za slovansko prvenstvo v Jugoslaviji, tekme v igrah v Sofiji ter tekme v klasičnem peteroboju za člane in v sodobnem peteroboju za članice v Pragi. Letošnjo jesen bodo tudi medzvezne tekme v prostih panogah med ČOS in SKJ. V Splitu bo poseben tečaj za mednarodne telovadne sodnike, mimo tega pa bo še več tečajev in tekem za vrhunske telovadce. Sklenjeno je bilo, da se udeleže našega delovnega zbora župnih načelnikov in načelnic, ki bo meseca julija v Splitu, tudi načelniki in načelnice vseh ostalih slovanskih zvez. Predsedništvo je vzelo na znanje pokrajinski zlet v Skoplju, obisk beogradske župe v Sofiji in obisk Junakov v Beogradu, vse-sokolski zlet v Katovicah, ki bo zadnje dni junija meseca letos, in X. vsesokolski zlet v Pragi leta 1958. Zleta v Katovicah se udeleži predsedništvo ZSS in vse včlanjene zveze s primernim zastopstvom, pri vse-sokolskem zletu v Pragi pa bodo sodelovale vse zveze kot celote ne samo pri telovadnih, ampak tudi pri vseh drugih pri-

reditvah (pri zletni razstavi itd.). Takoj po tem zletu se otvori v Pragi sedemdnevni slovanski sokolski tečaj, v katerem bo imele okoli 100 slušateljev priložnost, da se seznanijo z različnimi sokolskimi vprašanji, o katerih bodo predavali zastopniki vseh zvez. Prosvetni odbor ČOS je pripravil predloge glede enotnega postopka pri različnih skupnih proslavah in slovanskih večerih ter predlog za gospodarsko zблиžanje vseh slovanskih narodov. V vseh slovanskih jezikih bo izdana posebna propagandna knjižica o smotrih in težnjah slovanskega sokolstva. Na seji so razpravljali tudi o skupnem glasilu vsega slovanskega sokolstva in o enotnem slavnostnem kroju za člane in članice. ČOS namerava osnovali za mednarodno javnost posebno glasilo, ki bo seveda na razpolago tudi ostalim sokolskim zvezam.

Ta seja je jasno pokazala, da postaja ZSS zmerom močnejši činitelj za čim tesnejšo povezanost vseh slovanskih narodov tudi na kulturnem, političnem in gospodarskem področju.

V kroniko

«Sportni neuspeh sarajevskega zleta. Zakrivila sta ga nemogoča organizacija in z njo v zvezi velika nediscipliniranost tekmovalcev. Kakor se je bilo zaradi pomanjkljivih priprav bati, se je sportna stran smučarskega zleta v Sarajevu izprevrгла v

polom, kakršnega še ni doživela nobena smučarska prireditev od obstoja JZSZ.»

Tekme so se morale zadnji trenutek premestiti zavoljo snega s Pal na Jahorino. Zato je bila v tamkajšnjem hotelu nevdržna gneča. To je onemogočalo pravilno delo in izčrpalo tekmovalce. Zaradi pomanjkanja pomočnikov na nastopišču za smuške like, zavoljo 20° mraza in hudega vetra se je sodnikom pripetila računska pomota, ki je bila povod, da so spremenili prvi napačni rezultati že itak revoltirane tekmovalce v nesportnike. Kljub temu, da je sodniški zbor pozneje nedvomno ugotovil napako, so tekmovalci z Ljubljancami na čelu odklonili start na slalomu in celo grozili ostalim tekmovalcem, če bi startali. Kljub temu pa so pri razdeljevanju nagrad priznali popravljene uspehe in je prvoplasirani sprejel nagrado. Tudi pri zaključnih skakalnih tekmah je bilo razpoloženje precej 'bojevito' in so padali od tekmovalcev na sodniški zbor očitki, ki zaslužijo eksemplarično kazen. ... Skrajni čas je, da se JZSZ upre postati slepo orodje v rokah kogarkoli, najmanj pa aktivnih pristašev belega sporta.» («Jutro» z dne 22. februarja 1937.)

Darila za tiskovni sklad

Lona Dolinškova, Kamnik, din 60.—; Franjo Medić, Ljubljana, din 212.—; Rajko Turk, Ljubljana, din 100.—; Nande Majnik, Preddvor, din 66.—; dr. Viktor Murnik, Ljubljana, din 50.—; dr. Josip Pipenbacher, Ljubljana, din 20.—; Janez Poharc, Ljubljana, din 20.—; Mara Staničeva, Ljubljana, din 50.—, skupaj din 558.—. Hvala!

Za vzgojo, pouk in razvedrilo

Dragi brat urednik!

Zelo sem Ti hvaležen, da si mi ustregel. S takimi stvarmi imamo mnogo koristi pa tudi zabave. Pičijo, pa le ne boli. Mislim, da se vsak prizadeti poboljša in tudi neprizadeti, teh je pa še več.

Danes bi spet rad nekaj vprašal. Zadnji čas se toliko piše in govori o neki «akciji» in «misiji». Mi zunaj na kmetih nismo učeni, pa se nam le zdi, da ti besedi nista naši. Ker pa že toliko uporabljajo te dve besedi, a nikjer ne povedo, kaj pomenita v našem slovenskem, narodnem jeziku, prosimo pojasnila. Najbrže je to kaj tujega. Mi smo že na vse pretege modrovali in skušali uganiti. Eden je rekel,

da gre pri «akciji» za denar, kakor ga imajo akcionarske družbe (n. pr. Trboveljska). To razlago bi imeli še najrajši, če bodo ubogi Slovenci res kaj dobili. Ko bi pa morali kaj dati, potem bo pa akcija bržkone propadla. Drugi je razlagal, da pomeni «misija» misijon, kakršnega imajo pogani, zamorci in Indijanci in kakršnega so imeli Abesinci, preden so bili premagani. To pa najbrže ni res, ker Slovenci nismo več pogani.

Ker se le nismo mogli zediniti in ne vemo, kaj je prav, prosim, da nam razložite pomen teh besed, da bomo vedeli, ali naj bomo za ali proti. J. K.

Dragi brat J. K.!

Z najboljšo voljo Ti na Tvoje nepopolno vprašanje ne morem razložiti pravega in popolnega pomena teh dveh besed, pač pa Ti lahko povem samo splošno, kaj izraza pomenita. «Akcija» je prizadevanje, delovanje, lahko pa pomeni tudi delnico. «Misija» pomeni poslanstvo. Če s tem odgovorom nisi zadovoljen, pa mi povej, v kakšni zvezi si čital obe tujki. — Urednik.

Prvo uro po javni telovadbi je prišel starosta nekega društva v telovadnico k deci in rekel načelnici: «Zdaj imam pa vsega zadosti! Vse te mesece je bil v telovadnici tak nemir, da sem že ves nervozen. Vi tega ne čutite, ko niste imeli nič dela, jaz sem pa že ves izčrpan in potrebujem miru, da se vsaj malo odpočijem.» Srečno društvo, katerega starosta tako skrbi za mir. «Delovnemu» članstvu bo zelo ustregel. Sosedna društva, ki so lani temu društvu omogočila javno telovadbo, bodo pa morala vbodoče paziti, da mu ne bodo kalila miru.

V nekem drugem društvu je v času vaditeljskega tečaja prišel v telovadnico odbornik s cigareto v ustih. V svojem nagovoru udeležencem tečaja je priporočal med drugim tudi, da mora načelnik sempatja peljati svoje člane v gostilno, izpiti z njimi tam nekaj litrov vina, da tudi na ta način goji s članstvom bratske vezi. — Da, tako se pridobiva članstvo! Prepričan sem, da bo to društvo imelo vse občane v svojih vrstah — v gostilni.

«Gledališki odsek sokolskega društva... priredi v soboto zvečer ob 8. uri v sokolskem domu pikantno igro X. Y. Mladini neprimerno!» — Tako se je glasilo obvestilo v dnevnih listih. Pikantne reči res vlečejo. Takšne igre res spadajo k «sokolski» prosveti! Kako mora biti mladini hudo, da ni že stara!